

Njohja e Humbjeve të Produkteve në Sektorin e Bujqësisë dhe Ushqimit në Kosovë: Një Vlerësim Indikativ

Këshilli Kombëtar për Ekonomi dhe Investime

Përgatitur nga Sekretariati i Këshillit Kombëtar për Ekonomi dhe Investime

Prishtinë , Kosovë

Prill 2026

TABELA E PËRMBAJTJES

LISTA E TABELAVE	3
PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE.....	4
1. HYRJE	6
2. KONTEKSTI INSTITUCIONAL DHE ANGAZHIMI I SEKRETARIATIT	7
2.1. Konteksti aktual rregullativ dhe biznesor	7
2.2. Përpijekjet e Sekretariatit dhe inputet e palëve me interes	8
3. METODOLOGJIA DHE TË DHËNAT	9
3.1. Burimet e të dhënave.....	9
3.2. Qasje metodologjike	9
4. ANALIZA E HUMBJEVE TË PRODUKTEVE	11
4.1. Frutat	12
4.2. Perimet	15
4.3. Drithëra	16
4.4. Produkte ushqimore	18
4.5. Mish dhe Peshk	21
5. SHËNIME PËRMBYLLËSE DHE RRUGA PËRPARA.....	23

LISTA E TABELAVE

Tabela 1. Përmbledhje e ndikimit të humbjeve në mijëra (000) duke përdorur normat e humbjeve të Kroacisë	11
Tabela 2. Humbjet e frutave në mijëra EUR (000).....	14
Tabela 3. Humbjet e perimeve në mijëra EUR (000)	16
Tabela 4. Humbjet e drithërave në mijëra EUR (000)	17
Tabela 5. Humbjet e produkteve ushqimore në mijëra EUR (000).....	20
Tabela 6. Humbjet e mishit dhe peshkut në mijëra EUR (000)	22

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Njohja e humbjeve të produkteve natyrore për qëllime tatimore mbetet një çështje e rëndësishme për bizneset që operojnë në sektorët bujqësorë, të përpunimit të ushqimit dhe të tregtisë në Kosovë. Në të gjithë këta sektorë, një shkallë e caktuar humbjeje gjatë transportit, magazinimit, trajtimit dhe prodhimit është e pashmangshme për shkak të karakteristikave fizike të produkteve, veçanërisht atyre me prishje të lartë. Në mungesë të normave standarde të humbjes të përcaktuara qartë, bizneset mund të përballen me situata në të cilat taksat zbatohen në mënyrë efektive për sasi të mallrave që nuk ekzistojnë më, duke rritur kostot operative dhe duke krijuar pasiguri në trajtimin tatimor.

Ky raport bazohet në punën e mëparshme analitike të Sekretariatit të ndërmarrë në vitin 2024 mbi rregullimin e humbjeve natyrore, dëmtimeve, prishjes dhe shkatërrimit të produkteve për qëllime tatimore, e cila shqyrtoi kuadrin ligjor, praktikën rajonale dhe rekomandimet fillestare të politikave të propozuara.¹ Raporti aktual ofron një vlerësim sasior tregues të humbjeve të mundshme të produkteve në sektorin e bujqësisë dhe ushqimit në Kosovë duke përdorur të dhënat e vitit 2024 mbi importet dhe prodhimin vendas, të krahasuara me normat referuese të humbjeve të aplikuara në Kroaci. Përdorimi i Kroacisë si pikë referimi kryesore pasqyron gjithashtu reagimet e ngritura nga përfaqësuesit e sektorit përmes diskutimeve të KKEI-së, ku korniza kroate u identifikua shpesh si një nga modelet referuese më të rëndësishme dhe praktike për Kosovën.

Gjetjet tregojnë se vlera potenciale e humbjeve nga produktet natyrore në të gjitha kategoritë e analizuara mund të arrijë afërsisht 20.6 milionë euro, ndërsa barra e vlerësuar tatimore mbi humbjet e panjohura mund të arrijë në rreth 3.1 milionë euro; barra aktuale mund të jetë më e lartë në praktikë, veçanërisht kur humbjet ndodhin në faza shtesë të zinxhirit të furnizimit që nuk reflektohen plotësisht në të dhënat e disponueshme. Humbjet më të mëdha të vlerësuara janë të përqendruara në produktet e përpunuara ushqimore (8.2 milionë euro), perimet (7.0 milionë euro) dhe frutat (4.8 milionë euro), duke reflektuar kombinimin e madhësisë së lartë të tregut dhe nivelit më të lartë të prishjes së produktit. Në anën tjetër, drithërat (0.3 milionë euro) dhe mishi dhe peshku (0.25 milionë euro) kanë ndikim relativisht më të ulët për shkak të normave më të ulëta të humbjeve dhe ekspozimit më të kufizuar në treg.

---

¹ <https://forumiks.org/storage/app/uploads/public/69d/6b8/334/69d6b8334a440552678160.pdf>

Analiza përforcon shqetësimet e ngritura në mënyrë të përsëritur nga bizneset përmes forumeve sektoriale të organizuara në kuadër të Këshillit Kombëtar për Ekonominë dhe Investimet gjatë viteve të fundit. Në veçanti, firmat në bujqësi, përpunimin e ushqimit dhe tregti kanë theksuar vazhdimisht barrën administrative dhe pasigurinë tatimore që lidhet me dokumentimin e humbjeve të pashmangshme, veçanërisht në rastet kur humbjet ndodhin gradualisht dhe nuk mund të maten lehtësisht përmes procedurave standarde të inventarit.

Gjetjet e këtij raporti mbështesin më tej rekomandimet e ngritura më parë nga Sekretariati në vitin 2024. Një rrugë praktike përpara do të ishte që Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve të prioritzonte nxjerrjen e aktit nënligjor mbi normat standarde të humbjeve.

Në përgjithësi, ky raport duhet të kuptohet si një vazhdim i mbështetjes analitike të Sekretariatit për Këshillin Kombëtar për Ekonominë dhe Investimet mbi këtë çështje. Duke plotësuar analizën e mëparshme ligjore dhe krahasuese me prova sasiore specifike për sektorin, synimi i këtij raporti është ta mbështesë diskutimin mbi politikat bazuar në të dhëna dhe të ofrojë një bazë më të qartë për veprime rregullatore në të ardhmen.

1. HYRJE

Njohja e humbjeve të produkteve natyrore për qëllime tatimore mbetet një çështje e rëndësishme për bizneset që operojnë në sektorët bujqësorë, të përpunimit të ushqimit dhe të tregtisë në Kosovë. Në të gjithë këta sektorë, një shkallë e caktuar humbjeje gjatë transportit, magazinimit, trajtimit dhe prodhimit është e pashmangshme për shkak të karakteristikave fizike të produkteve, veçanërisht atyre me prishje të lartë. Në mungesë të normave standarde të humbjes të përcaktuara qartë, bizneset mund të përballen me situata në të cilat taksat zbatohen në mënyrë efektive për sasi të mallrave që nuk ekzistojnë më, duke rritur kostot operative dhe duke krijuar pasiguri në trajtimin tatimor.

Përballë këtij sfondi, qëllimi i këtij raporti është të ofrojë një vlerësim sasior tregues të humbjeve të mundshme të produkteve në sektorët bujqësorë dhe ushqimorë të Kosovës. Duke përdorur të dhënat e disponueshme mbi importet dhe prodhimin vendas për vitin 2024, analiza vlerëson shkallën dhe vlerën e mundshme të humbjeve në grupet kryesore të produkteve, duke përfshirë frutat, perimet, drithërat, produktet ushqimore të përpunuara dhe mishin e peshkun. Vlerësimi krahasohet kryesisht me kornizën e shkallës së humbjeve të aplikuar në Kroaci, e cila është identifikuar përmes konsultimeve me sektorin privat si një nga modelet më të rëndësishme dhe praktike për Kosovën.

Raporti synon kryesisht të komplementojë diskutimin rreth politikave të bazuara në fakte lidhur me prezantimin e normave të standardizuara të humbjeve për kategoritë e caktuara të produkteve. Me fokus edhe përtej implikimeve fiskale, analiza synon të nxjerrë në pah situatat në të cilat bizneset mund t'iu nënshtrohen detyrimeve tatimore për sasi të mallrave që nuk janë më të disponueshme fizikisht për shkak të humbjeve të pashmangshme që lindin gjatë proceseve të zakonshme operative.

Raporti është strukturuar si më poshtë. Seksioni 2 paraqet kontekstin e politikave dhe përmbledh angazhimit të Sekretariatit dhe inputet e palëve me interes mbi çështjen e humbjeve. Seksioni 3 përshkruan metodologjinë dhe të dhënat e përdorura në analizë. Seksioni 4 ofron vlerësimin sasior të humbjeve të produkteve në të gjitha kategoritë kryesore të produkteve bujqësore dhe ushqimore. Së fundmi, Seksioni 5 përmbledh gjetjet kryesore dhe përshkruan rrugën përpara për veprime të mundshme politike.

2. KONTEKSTI INSTITUCIONAL DHE ANGAZHIMI I SEKRETARIATIT

2.1. Konteksti aktual rregullativ dhe biznesor

Njohja e humbjeve të produkteve për qëllime tatimore në Kosovë mbetet vetëm pjesërisht e rregulluar dhe vazhdon të paraqesë sfida për bizneset që operojnë në sektorë ku humbjet e produkteve janë të pashmangshme. Në industri të tilla si bujqësia, përpunimi i ushqimit dhe tregtia, produktet mund të humbasin peshë ose të përkeqësohen gjatë transportit, magazinimit ose trajtimit për shkak të karakteristikave të tyre natyrore. Megjithatë, kuadri aktual rregullator nuk ofron norma standarde të përcaktuara qartë për humbje të tilla.

Legjislacioni ekzistues tatimor në përgjithësi kërkon që bizneset të paraqesin dokumentacion për të justifikuar humbjen, dëmtimin ose shkatërrimin e mallrave në mënyrë që këto të njihen si shpenzime të zbritshme. Në praktikë, bizneset kanë raportuar se procedurat për dokumentimin e këtyre humbjeve mund të jenë komplekse dhe kërkojnë kohë, veçanërisht për produktet ku humbjet ndodhin gradualisht ose nuk mund të maten lehtësisht në njësi.

Për më tepër, mungesa e normave të standardizuara të humbjeve krijon pasiguri për bizneset dhe mund të çojë në situata ku kompanitë përballen me detyrime shtesë tatimore për produktet që janë humbur gjatë proceseve normale operative. Në shumë raste, kjo rrit kostot operative dhe krijon barrë administrative si për bizneset ashtu edhe për institucionet publike.

Çështja është diskutuar edhe në kuadër të Këshillit Kombëtar për Ekonominë dhe Investimet (KKIE). Në një nga takimet e mbajtura në vitin 2024, Sekretariati paraqiti nevojën për të rregulluar njohjen e humbjeve të produkteve për qëllime tatimore. Gjatë këtij diskutimi, anëtarët mbështetën propozimin që Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve të nxjerrë një akt nënligjor që përcakton normat standarde të humbjeve për produkte të caktuara dhe të thjeshtojë procedurat për dokumentimin e humbjeve të produkteve.

Pavarësisht këtyre diskutimeve, çështja mbetet kryesisht e pazgjidhur, duke nxjerrë në pah nevojën për analiza dhe të dhëna të mëtejshme për të mbështetur vendimet politike.

2.2. Përpyjekjet e Sekretariatit dhe inputet e palëve me interes

Çështja e njohjes së humbjeve të produkteve natyrore për qëllime tatimore është ngritur vazhdimisht përmes mekanizmave të dialogut publik-privat nga Sekretariati i Këshillit Kombëtar për Ekonomi dhe Investime. Çështja u ngrit zyrtarisht për herë të parë në shkurt 2024 nga Oda Amerikane në Kosovë gjatë një takimi të KKEI-së, ku u shprehën shqetësime në lidhje me mungesën e normave standarde të humbjeve dhe barrën tatimore që rezulton nga humbjet e pashmangshme në sektorë të tillë si bujqësia, përpunimi i ushqimit dhe tregtia.

Çështja u ngrit përsëri në mars të vitit 2024 gjatë forumeve sektoriale të organizuara nga Sekretariati, ku përfaqësuesit e sektorit privat ritheksuan sfidat administrative që lidhen me dokumentimin e humbjeve të produkteve, veçanërisht për produktet që prishen apo dëmtohen gradualisht gjatë transportit, magazinimit dhe trajtimit.

Si pjesë e përpjekjeve pasuese të Sekretariatit, një dokument analitik me rekomandime politikash mbi rregullimin e humbjeve natyrore, prishjes dhe shkatërrimit të produkteve për qëllime tatimore u përgatit dhe u diskutua gjatë një takimi tjetër të KKEI-së në maj 2024. Ky punim shqyrtoi kuadrin ligjor, praktikat ndërkombëtare dhe rajonale dhe përshkroi rekomandimet fillestare për adresimin e çështjes përmes normave të standardizuara të humbjeve dhe procedurave të thjeshtuara.

Diskutimi vazhdoi më tej në qershor të vitit 2024, kur u organizua një forum tjetër sektorial për të eksploruar qasjet e mundshme të krahasimit të normave standarde. Gjatë këtij diskutimi, përfaqësuesit e sektorit vunë në dukje se korniza kroate dukej të ishte modeli më i përshtatshëm i referencës për Kosovën, duke pasur parasysh ngjashmëritë në strukturat e produkteve, kushtet e tregut rajonal dhe zbatueshmërinë praktike të normave standarde të humbjeve në të gjitha produktet bujqësore dhe ushqimore.

Së fundi, në nëntor 2025, Sekretariati organizoi një forum shtesë sektorial ku u prezantuan të dhëna paraprake në nivel produkti në lidhje me humbjet bujqësore. Diskutimet në këtë forum ofruan validim të mëtejshëm për grupet e produkteve të analizuar në këtë raport.

3. METODOLOGJIA DHE TË DHËNAT

3.1. Burimet e të dhënave

Analiza përdor të dhëna nga dy burime kryesore. Për komponentin e importit, përdoren të dhëna të detajuara nga Dogana e Kosovës, duke përfshirë si sasinë ashtu edhe vlerën e produkteve bujqësore të importuara.² Për komponentin e prodhimit vendas, analiza mbështetet në të dhënat nga Agjencia e Statistikave të Kosovës (ASK), duke përfshirë Llogaritë Ekonomike për Bujqësinë dhe, kur është e nevojshme, Anketën e Familjeve Bujqësore.³

Në rastet kur të dhënat e Agjencisë së Statistikave të Kosovës (ASK) nuk japin vlera të produkteve, kryesisht për produktet e mbuluara nga Anketa e Familjeve Bujqësore, analiza përdor çmimet mesatare për njësi të nxjerra nga të dhënat e importit si një përfaqësim për të vlerësuar vlerën përkatëse të prodhimit vendas.

Të gjitha të dhënat e përdorura në analizë i referohen vitit 2024.

3.2. Qasje metodologjike

Analiza vlerëson sasinë dhe vlerën e mundshme të humbjeve të produkteve në sektorët bujqësorë dhe ushqimorë të Kosovës duke zbatuar normat e humbjeve referuese si për produktet e importuara ashtu edhe për ato të prodhuara në vend. Normat e humbjeve bazohen kryesisht në kornizën e aplikuar në Kroaci, e zgjedhur si pikë referimi kryesore për shkak të rëndësisë dhe përshtatshmërisë së saj për Kosovën, siç u theksua nga palët e interesit gjatë konsultimeve sektoriale.

Çmimet mesatare për njësi llogariten duke pjesëtuar vlerën totale të importit me sasinë përkatëse të importit për secilën kategori produkti. Këto çmime përdoren më pas, kur është e nevojshme, si një tregues për të vlerësuar vlerën e prodhimit vendas.

Shkallët e humbjeve të përzgjedhura më pas zbatohen në sasinë e produkteve të importuara me qëllim vlerësimin e vëllimit potencial të humbjeve që lidhen me importet. E njëjta qasje zbatohet edhe për sasinë e prodhimit vendas për të vlerësuar humbjet potenciale që ndodhin gjatë prodhimit, magazinimit dhe shpërndarjes brenda tregut vendas.

---

² <https://dogana.rks-gov.net/OpenData/Index?id=4>

³ <https://askdata.rks-gov.net/pxweb/en/ASKdata/>

Sasitë e vlerësuar të humbjeve shndërrohen më pas në vlera monetare duke i shumëzuar ato me çmimet përkatëse për njësi. Kjo i lejon analizës të ofrojë një vlerësim tregues të vlerës ekonomike të humbjeve të produkteve në kategori të ndryshme produktesh.

Përveç vlerësimit të vlerës së humbjeve, analiza merr në konsideratë implikimet e tyre të mundshme për taksimin. Në rastet kur humbjet nuk njihen zyrtarisht, sasitë e munguara të produkteve mund të trajtohen sikur të ishin shitur, duke rezultuar në detyrime shtesë tatimore. Analiza përqendrohet në implikimet që lidhen me TVSH-në dhe detyrimet doganore, ndërsa efektet e tjera të mundshme tatimore që lidhen me fitimin në të ardhura nuk përfshihen për shkak të kufizimeve të të dhënave.

4. ANALIZA E HUMBJEVE TË PRODUKTEVE

Ky seksion paraqet një analizë treguese të humbjeve të mundshme të produkteve në sektorët bujqësorë dhe ushqimorë të Kosovës bazuar në metodologjinë e përshkruar më sipër. Duke përdorur të dhënat e disponueshme mbi importet dhe prodhimin vendas, analiza zbaton normat e humbjeve referuese nga vendet e zgjedhura rajonale me qëllim vlerësimin e vlerës së mundshme të humbjeve të produkteve dhe implikimet e tyre për bazën e TVSH-së.

Vlerësimi është organizuar sipas grupeve kryesore të produkteve, duke përfshirë frutat, perimet, drithërat, produktet ushqimore të përpunuara dhe mishin e peshkun. Për secilën kategori, analiza shqyrton strukturën e furnizimit, duke bërë dallimin midis importeve dhe prodhimit vendas, dhe zbaton normat përkatëse të humbjeve referuese për të vlerësuar vëllimin dhe vlerën e mundshme të humbjeve të produkteve.

Është e rëndësishme që këto rezultate të interpretohen me kujdes. Vlerësimet e paraqitura në këtë seksion bazohen në normat e humbjeve referuese në vendet e tjera dhe në të dhënat e përgjithshme të disponueshme mbi importet dhe prodhimin. Si të tilla, ato duhet të kuptohen si vlerësime indikative që synojnë të ilustrojnë madhësinë e mundshme të humbjeve të produkteve dhe implikimet e tyre të mundshme fiskale. Prandaj, rezultatet shërbejnë kryesisht si një referencë analitike për të mbështetur diskutimet mbi futjen e mundshme të normave të standardizuara të humbjeve për kategori të caktuara produktesh në Kosovë.

Tabela 1 Përmbledhje e ndikimit të humbjeve në mijëra (000) duke përdorur normat e humbjeve të Kroacisë

Kategoria e produktit	Importo	Prodhimi	Taksat	Humbjet totale	Tatimi mbi Humbjet e Panjohura
Frutat	51,685.4	75,833.1	25,458.9	4,826.3	977.7
Perime	37,732.5	115,830.0	28,497.4	7,045.1	1,303.5
Drithëra	27,023.9	108,400.0	19,663.8	338.6	0.6
Produkte ushqimore	251,874.3	479,121.2	82,472.2	8,188.5	828.9
Mish dhe Peshk	771.4	6,621.1	1,328.4	250.4	45.0
Totali	369,087.50	785,805.40	157,420.70	20,648.90	3,155.70

Burimi i të dhënave: Dogana e Kosovës (2024); Agjencia e Statistikave të Kosovës (2024); Llogaritjet e Sekretariatit bazuar në normat e humbjeve të Kroacisë.

Rezultatet e paraqitura në Tabelën 1 tregojnë se vlera potenciale e humbjeve të produkteve ndryshon ndjeshëm në kategori të ndryshme të produkteve bujqësore. Humbjet më të mëdha vërehen në produktet ushqimore të përpunuara (8,188 mijë), ndjekur nga perimet (6,950 mijë) dhe frutat (4,826 mijë), duke reflektuar si shkallën e këtyre tregjeve ashtu edhe shkallët relativisht më të larta të humbjeve që lidhen me produkte të caktuara. Në anën tjetër, drithërat (339 mijë) dhe mishi dhe peshku (250 mijë) kanë humbje të vlerësuara dukshëm më të ulët, kryesisht për shkak të shkallëve më të ulëta të humbjeve dhe, në disa raste, pjesëmarrjes më të ulët në treg.

Për sa i përket implikimeve tatimore, taksat e vlerësuara mbi humbjet e panjohura ndjekin një trajektore të ngjashme. Perimet përbëjnë vlerën më të lartë, me afërsisht 1,287 mijë, të ndjekura nga frutat (978 mijë) dhe produktet ushqimore të përpunuara (829 mijë). Në krahasim, drithërat (1 mijë) dhe mishi dhe peshku (45 mijë) gjenerojnë shuma dukshëm më të ulëta. Edhe pse ndikimi i përgjithshëm i vlerësuar i taksave (3,139 mijë) mbetet i moderuar në krahasim me vlerën totale të importeve (369,088 mijë) dhe prodhimit (783,696 mijë), rezultatet nxjerrin në pah praninë e një mospërputhjeje midis bazës së taksueshme dhe sasive aktuale të mallrave, veçanërisht në grupet e produkteve të karakterizuara nga prishshmëri më e lartë dhe madhësi më e madhe e tregut.

4.1. Frutat

Në sistemin kroat, përcaktohen norma specifike të lejuara të humbjeve për kategori të ndryshme të frutave për të llogaritur humbjet natyrore që ndodhin gjatë ruajtjes, trajtimit dhe shpërndarjes. Këto humbje mund të lindin për shkak të faktorëve të tillë si prishja, dëmtimi gjatë transportit, avullimi ose përkeqësimi i cilësisë. Kur humbje të tilla njihen brenda kufijve të lejuar, bizneset nuk janë të detyruara të llogarisin TVSH-në mbi vlerën e mallrave të humbura, gjë që mund të zvogëlojë bazën efektive tatimore.

Zbatimi i kornizës kroate të normës së humbjeve në tregun e frutave të Kosovës tregon se ndikimi ndryshon në varësi të nivelit të importeve, prodhimit vendas dhe normës së humbjeve të zbatueshme për secilën kategori produkti. Siç tregohet në Tabelën 2, frutat përbëjnë importe prej afërsisht 51,685 mijë dhe prodhim vendas prej 75,833 mijë, duke rezultuar në humbje totale të vlerësuara prej rreth 4,826 mijë.

Për frutat që nuk prodhohen në vend, siç janë shumica e frutave tropikale, ndikimi vjen ekskluzivisht nga importet. Bananet përfaqësojnë kategorinë më të madhe të importit, me importe që tejkalojnë 15,216 mijë, dhe për shkak të një shkalle humbjeje prej 5 përqind,

ato kontribuojnë ndjeshëm në humbjet totale të vlerësuara dhe efektet tatimore që lidhen me to. Në mënyrë të ngjashme, portokallet dhe limonët gjithashtu gjenerojnë efekte të dukshme për shkak të vlerave të tyre relativisht të larta të importit.

Për produktet që importohen dhe prodhohen në vend, ndikimi është më i gjerë, pasi normat për humbje zbatohet si për mallrat e importuara ashtu edhe për ato të furnizuara në vend. Mollët japin një shembull të qartë, me importe prej afërsisht 6,361 mijë dhe prodhim vendas që tejkalon 19,295 mijë, duke rezultuar në një nga kontributet më të mëdha në humbjet totale të vlerësuara.

Një model i ngjashëm mund të vërehet për rrushin, dardhat, kumbullat dhe shalqinjët, ku prodhimi vendas luan një rol të rëndësishëm në furnizimin e përgjithshëm. Në këto raste, zbatimi i normave të humbjeve ndikon si në importe ashtu edhe në prodhimin vendas, duke rritur kontributin e tyre të përgjithshëm në humbjet e vlerësuara.

Korniza kroate gjithashtu diferencon normat e humbjes në varësi të natyrës së produktit. Frutat që prishen më lehtë ose janë të ndjeshme ndaj dëmtimit gjatë trajtimit në përgjithësi kanë norma më të larta të lejuara të humbjes, ndërsa produktet me afat më të gjatë ruajtjeje i nënshtrohen normave më të ulëta.

Për sa i përket taksimit, frutat gjenerojnë taksa totale prej afërsisht 25,458 mijë EUR, ndërsa taksa e vlerësuar mbi humbjet e panjohura arrin në rreth 977 mijë EUR.

Në përgjithësi, kategoria e frutave ilustron se si madhësia e tregut dhe karakteristikat e produktit ndikojnë në madhësinë e humbjeve dhe efektet tatimore që lidhen me to. Produktet me vlerë të lartë tregu, veçanërisht bananet, mollët, rrushi dhe shalqinjët, përbëjnë pjesën më të madhe të humbjeve të vlerësuara, ndërsa ndikimi i përgjithshëm varet si nga normat e humbjeve të aplikuara ashtu edhe nga struktura e furnizimit midis importeve dhe prodhimit vendas.

Tabela 2 Humbjet e frutave në mijëra EUR (000)

Emri i produktit	Normat e Kroacisë	Normat e B&H	Normat e Serbisë	Importi	Prodhimi	Taksat	Humbjet totale	Tatimi mbi Humbjet e Panjohura
Portokaj	3.0	3	3	3146.0		658.9	94.4	19.8
Limonët	3.0	3	3	3907.8		853.7	117.2	25.6
Mandarina / klementina	3.0	3	3	1.9		0.0	0.1	0.0
Ananas	3.0	3	3	488.3		145.5	14.6	4.4
Banane	5.0	3	3	15215.8		4534.3	760.8	226.7
Arra (me guaskë)	2.0	2	1.7	139.2		39.1	2.8	0.8
Arra (të qëruara)	2.0	2	1.7	1051.9		265.0	21.0	5.3
Bajame (me guaskë)	2.0	2	1.7	33.8		9.9	0.7	0.2
Bajame (të qëruara)	2.0	2	1.7	577.1		129.6	11.5	2.6
Lajthi (me guaskë)	2.0	2	1.7	2.4		0.4	0.0	0.0
Lajthi (të qëruara)	2.0	2	1.7	125.3		23.8	2.5	0.5
Gështenja	2.0	2	1.7	652.5		145.4	13.1	2.9
Kikirikë	2.0	2	1.7	2573.2		529.6	51.5	10.6
Fëstëkë	2.0	2	1.7	455.3		124.3	9.1	2.5
Luleshtrydhe	5.0	4	4	1601.1	1848.1	549.7	172.5	27.5
Fiq të freskët	5.0	4	4	230.7		43.0	11.5	2.2
Rrush i freskët	5.0	2	1.8	2358.7	9900.0	2212.6	612.9	110.6
Mollë	3.0	3	3	6361.1	32900.0	7156.4	1177.8	214.7
Dardha	3.0	3	3	2400.5	11900.0	2601.3	429.0	78.0
Kumbulla	3.0	3	3	203.0	8867.9	1633.8	272.1	49.0
Pjepër	5.0	2	1.8	480.9	2310.8	507.5	139.6	25.4
Shalqinj	5.0	3	3	4801.5	6532.2	2069.5	566.7	103.5
Kajsi	5.5	4.5	4	463.3	85.3	95.7	30.2	5.3
Pjeshkë / nektarina	5.5	4.5	4	2840.8	700.0	637.9	194.7	35.1
Qersh të ëmbla	5.5	4.5	4	364.3	788.9	202.7	63.4	11.1
Kumbulla të thata	1.5	1.5	1	114.1		26.5	1.7	0.4
Avokado	5.0	3	3	953.8		220.8	47.7	11.0
Mango	5.0	3	3	140.9		42.0	7.0	2.1
Totali				51685	75833	25458	4826	977

Burimi i të dhënave: Dogana e Kosovës (2024); Agjencia e Statistikave të Kosovës (2024); Llogaritjet e Sekretariatit bazuar në normat e humbjeve të Kroacisë.

4.2. Perimet

Korniza kroate përcakton gjithashtu norma specifike të lejuara të humbjeve për produktet bimore, duke reflektuar faktin se shumë perime janë të ndjeshme ndaj prishjes dhe dëmtimeve fizike gjatë transportit, ruajtjes dhe trajtimit. Në praktikë, këto humbje mund të ndodhin për shkak të prishjes, dehidrimit, dëmtimit mekanik ose përkeqësimit të cilësisë përpara se produktet të arrijnë te konsumatori përfundimtar. Kur humbjet mbeten brenda kufijve të lejuar, bizneset nuk janë të detyruara të llogarisin TVSH-në mbi vlerën e mallrave të humbura, gjë që mund të zvogëlojë bazën efektive të TVSH-së.

Zbatimi i këtyre normave të humbjeve në tregun e perimeve të Kosovës tregon se ndikimi është i lidhur ngushtë me madhësinë e tregut, duke përfshirë si importet ashtu edhe prodhimin vendas. Siç tregohet në Tabelën 3, perimet përbëjnë importe prej afërsisht 37,732 mijë dhe prodhim vendas prej 115,830 mijë, duke rezultuar në humbje totale të vlerësuara prej rreth 7,045 mijë, një nga më të lartat nga të gjitha grupet e produkteve.

Ndër produktet e analizuar, specat dhe domatet gjenerojnë kontributin më të madh në humbjet totale. Këto produkte karakterizohen si nga vëllime të larta importi ashtu edhe nga prodhim i konsiderueshëm vendas, gjë që rrit bazën e përgjithshme të tatueshme që i nënshtrohet zbritjeve të humbjeve. Normat relativisht të larta të humbjeve të aplikuara sipas kuadrit kroat e rrisin më tej ndikimin e tyre.

Disa perime të tjera, të tilla si patatet dhe qepët, gjithashtu kontribuojnë ndjeshëm për shkak të kombinimit të importeve dhe prodhimit të lartë vendas. Në këto raste, edhe normat pak më të ulëta të humbjeve rezultojnë në humbje të konsiderueshme të vlerësuara për shkak të madhësisë së tregut.

Për perime të tjera, siç janë fasulet dhe bizelet e freskëta, efekti shkaktohet kryesisht nga importet, pasi prodhimi vendas është më i kufizuar ose nuk është kapur plotësisht në të dhënat e disponueshme. Në këto raste, ndikimi reflektohet kryesisht përmes TVSH-së së mbledhur në kufi.

Për sa i përket taksimit, perimet gjenerojnë taksa totale prej afërsisht 28,497 mijë EUR, ndërsa taksa e vlerësuar mbi humbjet e panjohura arrin në rreth 1,303 mijë EUR, më e larta midis të gjitha grupeve të produkteve.

Në përgjithësi, perimet përfaqësojnë një nga grupet e produkteve më të ndjeshme ndaj humbjeve të lejuara. Prishja e tyre e lartë dhe vëllimet e mëdha të tregut nënkuptojnë se

edhe normat e moderuara të humbjeve mund të rezultojnë në humbje të konsiderueshme të vlerësuara dhe efekte tatimore të lidhura me to. Ashtu si me frutat, madhësia e ndikimit varet jo vetëm nga norma e humbjeve, por edhe nga struktura e furnizimit, veçanërisht ekuilibri midis prodhimit vendas dhe importeve.

Tabela 3 Humbjet e perimeve në mijëra EUR (000)

Emri i produktit	Norma t e Kroacisë	Norma t e B&H	Norma t e Serbisë	Importi	Prodhi mi	Taksa t	Humbj et totale	Tatimi mbi Humbjet e Panjohu ra
Lakër	5.0	4	4	1447.1	8401.7	1773.9	492.4	88.7
Marule	5.0	4	4	126.0		22.7	6.3	1.1
Specat të ëmbël	5.0	3	3.2	10721.8	46362.7	10478.5	2854.2	523.9
Domate	5.0	3	3.2	11011.0	15600.0	5221.6	1330.6	261.1
Kungulleshka / kungulleshka	5.0	3	3.2	398.2		72.2	19.9	3.6
Fasule të freskëta	3.0	3	3.2	4737.2		1349.6	142.1	40.5
Bizele të freskëta	3.0	3	3.2	118.5	190.4	61.4	9.3	1.8
Patate	4.0	1.5	1.5	4448.2	31084.0	6324.7	1421.3	253.0
Karrota	4.0	1.5	1.5	36.1	977.7	183.7	40.6	7.3
Qepë	4.0	1.5	1.5	4053.5	11103.7	2514.9	606.3	100.6
Presh	4.0	1.5	1.5	166.5		30.1	6.7	1.2
Selino	4.0	3	3.5	101.2		18.3	4.0	0.7
Kërpudha të freskëta	4.5	4.5	4	367.2	2109.8	445.8	111.4	20.0
Totali				37732	115830	28497	7045	1303

Burimi i të dhënave: Dogana e Kosovës (2024); Agjencia e Statistikave të Kosovës (2024); Llogaritjet e Sekretariatit bazuar në normat e humbjeve të Kroacisë.

4.3. Drithëra

Në sistemin kroat, produkteve të drithërave u caktohen norma shumë të ulëta humbjeje të lejuara, duke reflektuar faktin se këto produkte kanë dukshëm shkallë më të ulët të prishjes krahasuar me frutat dhe perimet. Drithërat zakonisht mund të ruhen për periudha më të gjata dhe janë më pak të ndjeshme ndaj prishjes së shpejtë ose dëmtimit fizik. Si rezultat, kuadri kroat cakton një normë humbjeje prej vetëm 0.25 përqind për drithërat si gruri, elbi, tërshëra dhe misri.

Zbatimi i këtij standardi të normës së humbjes në tregun e drithërave në Kosovë sugjeron që ndikimi i përgjithshëm mbetet shumë i ulët, pavarësisht rëndësisë së madhe ekonomike të këtyre produkteve. Siç tregohet në Tabelën 4, drithërat përbëjnë importe prej afërsisht 27,024 mijë dhe prodhim vendas prej 108,400 mijë, ndërsa humbjet totale të vlerësuara arrijnë në vetëm 339 mijë, duke reflektuar normat shumë të ulëta të humbjes të aplikuara.

Midis produkteve individuale, gruri përfaqëson komponentin më të rëndësishëm për sa i përket madhësisë së tregut. Si importet ashtu edhe prodhimi vendas kontribuojnë ndjeshëm në vlerën totale të drithërave, duke rezultuar në një bazë të madhe të taksueshme. Megjithatë, për shkak se shkalla e lejuar e humbjes është vetëm 0.25 përqind dhe drithërat në përgjithësi i nënshtrohen normave të reduktuara të TVSH-së, ndikimi që rezulton në humbje dhe taksat përkatëse mbetet shumë modest krahasuar me produktet bujqësore më shkallë më të lartë të prishjes.

Një trend i ngjashëm mund të vërehet për misrin, ku prodhimi vendas luan një rol të rëndësishëm. Pavarësisht vlerës relativisht të madhe të kombinuar të importeve dhe prodhimit, shkalla e ulët e humbjeve kufizon madhësinë e përgjithshme të humbjeve të vlerësuara. Për elbin dhe tërshërën, si vëllimet e importit ashtu edhe nivelet e prodhimit vendas janë dukshëm më të vogla, duke rezultuar në një kontribut minimal në humbjet totale.

Për sa i përket taksimit, drithërat gjenerojnë taksa totale prej afërsisht 19,664 mijë EUR, ndërsa taksa e vlerësuar mbi humbjet e panjohura arrin vetëm në rreth 1 mijë EUR, më e ulëta midis të gjitha grupeve të produkteve.

Në përgjithësi, kategoria e drithërave ilustron se si ndryshon struktura e lejimeve të humbjeve midis grupeve të produkteve. Përderisa drithërat kontribuojnë ndjeshëm në vlerën e përgjithshme të prodhimit bujqësor, prishja e tyre e ulët, kushtet e qëndrueshme të ruajtjes dhe trajtimi i reduktuar i TVSH-së justifikojnë një efekt fiskal shumë më të vogël. Si rezultat, edhe pse drithërat përfaqësojnë një treg të madh, kontributi i tyre në humbjet totale të vlerësuara dhe efektet tatimore të lidhura me to mbetet i ulët krahasuar me frutat, perimet dhe produktet ushqimore të përpunuara.

Tabela 4 Humbjet e drithërave në mijëra EUR (000)

Emri i produktit	Normat e Kroacisë	Normat e B&H	Normat e Serbisë	Importi	Prodhimi	Taksat	Humbjet totale	Tatimi mbi Humbjet e Panjohura
Gruri	0.3	0.25	0.2	17497.1	63100.0	11378.3	201.5	0.1
Elb	0.3	0.25	0.2	136.5	1300.0	235.8	3.6	0.0
Tërshërë	0.3	0.25	0.2	32.7	1300.0	236.6	3.3	0.3
Misër (misër)	0.3	0.25	0.2	9357.6	42700.0	7813.1	130.1	0.3
Totali				27024	108400	19664	339	1

Burimi i të dhënave: Dogana e Kosovës (2024); Agjencia e Statistikave të Kosovës (2024); Llogaritjet e Sekretariatit bazuar në normat e humbjeve të Kroacisë.

4.4. Produkte ushqimore

Produktet ushqimore të përpunuara përfaqësojnë një kategori të larmishme që përfshin produkte me bazë mielli, produkte qumështi, ëmbëlsues dhe artikuj të tjerë ushqimorë të përpunuar. Sipas rregullimit në Kroaci, normat e lejuara të humbjeve për këto produkte variojnë përgjithësisht midis 0.1 përqind dhe 2 përqind, duke reflektuar faktin se shumica e ushqimeve të përpunuara janë më pak të ndjeshme ndaj përkeqësimit fizik sesa produktet e freskëta bujqësore. Humbjet në këtë kategori zakonisht lindin gjatë ruajtjes, paketimit, transportit dhe trajtimit me pakicë, por proceset e prodhimit dhe paketimit në përgjithësi e kufizojnë madhësinë e humbjeve të këtyre produkteve.

Zbatimi i këtyre normave të humbjeve në tregun e Kosovës tregon se ndikimi ndryshon ndjeshëm në varësi të vlerës së importeve dhe shkallës së prodhimit vendas. Siç tregohet në Tabelën 5, produktet ushqimore të përpunuara përfaqësojnë kategorinë më të madhe, me importe prej afërsisht 251,874 mijë dhe prodhim vendas prej 479,121 mijë, duke rezultuar në humbje totale të vlerësuara prej 8,188 mijë.

Brenda kësaj kategorie, produktet e qumështit, veçanërisht qumështi, djathi, gjalpi dhe kosi, luajnë një rol kyç për shkak të prodhimit të tyre të konsiderueshëm vendas. Baza e madhe e prodhimit, e kombinuar me norma relativisht të moderuara humbjesh, çon në një kontribut të dukshëm në humbjet totale të vlerësuara dhe taksat përkatëse. Në nivel të përgjithshëm, taksat që lidhen me produktet ushqimore të përpunuara arrijnë afërsisht 82,472 mijë, ndërsa taksat e vlerësuar mbi humbjet e panjohura arrin në rreth 829 mijë. Edhe pse kjo është më e ulët se efekti përkatës në perime dhe fruta, ajo mbetet

ekonomikisht e rëndësishme për shkak të madhësisë jashtëzakonisht të madhe të tregut të kësaj kategorie.

Për produktet e tjera ushqimore të përpunuara, efekti shkaktohet kryesisht nga importet. Produkte të tilla si buka, biskotat, orizi dhe produktet e çokollatës shënojnë vlera të larta importi, të cilat gjenerojnë TVSH të konsiderueshme në kufi. Edhe pse normat e lejuara të humbjeve për këto produkte janë relativisht modeste, vëllimet e mëdha të importit nënkuptojnë që edhe përqindjet e vogla përkthehen në humbje të matshme dhe efekte tatimore përkatëse.

Disa artikuj ushqimorë, të tillë si kafeja, çaji dhe erëzat, i nënshtrohen shkallës shumë të ulët të humbjes prej rreth 0.1 përqind, duke reflektuar afatin e tyre të gjatë të ruajtjes dhe ndjeshmërinë e ulët ndaj prishjes. Si rezultat, pavarësisht vlerave relativisht të larta të importit në disa raste, kontributi i tyre në humbjet totale të vlerësuara mbetet i kufizuar.

Në përgjithësi, kategoria e ushqimeve të përpunuara tregon se madhësia e humbjeve dhe efektet tatimore përkatëse ndikohen kryesisht nga madhësia e tregut dhe struktura e furnizimit. Produktet me vëllime të mëdha prodhimi vendas, veçanërisht produktet e qumështit, kanë tendencë të gjenerojnë ndikimin më të rëndësishëm, ndërsa produktet me norma të ulëta humblesh, norma të reduktuara të TVSH-së ose prodhim të kufizuar vendas kontribuojnë relativisht më pak në efektin e përgjithshëm fiskal.

Tabela 5 Humbjet e produkteve ushqimore në mijëra EUR (000)

Emri i produktit	Normat e Kroacisë	Normat e B&H	Normat e Serbisë	Import i	Prodhimi	Taksat	Humbjet totale	Tatimi mbi Humbjet e Panjohura
Miell gruri	1.5	0.5	0.5	6723.3		274.7	100.8	4.1
Miell misri	1.5	0.5	0.5	23.2		2.3	0.3	0.0
Oriz	1.5	0.5	0.5	6465.2		573.1	97.0	8.6
Bukë	0.5	0.5	0.5	48880.8		9360.4	244.4	46.8
Biskota	0.5	0.5	0.5	19939.7		3652.5	99.7	18.3
Qumësht	0.5	0.5		23065.6	131900.0	13680.2	774.8	68.4
Djathë	2.0	1		26040.9	154541.7	14479.2	3611.7	289.6
Gjalpë	1.0	1	0.8	3243.7	86316.7	7084.5	895.6	70.8
Kos	1.0	1		3.0	60023.0	10804.7	600.3	108.0
Akullore	1.5	1.5	1	13429.4		2766.1	201.4	41.5
Vezë	1.5	1.5	1	234.8	37400.0	2996.6	564.5	44.9
Mjaltë	0.3	0.3	0.2	1378.2	8939.8	1924.4	31.0	5.8
Sheqer	1.0	1	1	34872.9		3743.9	348.7	37.4
Kripë	1.0	1	1	3416.6		414.5	34.2	4.1
Produkte çokollate	1.5	1.5	1	20163.6		3704.6	302.5	55.6
Kafe e pjekur	0.1	0.1	0.8	19524.2		3526.6	19.5	3.5
Çaj	0.1	0.1	0.8	7227.8		2148.2	7.2	2.1
Erëza	0.1	0.1	0.8	266.6		65.0	0.3	0.1
Vaj luledielli	1.5	1.5	1	16975.0		1270.8	254.6	19.1
Totali				251874	479121	82472	8189	829

Burimi i të dhënave: Dogana e Kosovës (2024); Agjencia e Statistikave të Kosovës (2024); Llogaritjet e Sekretariatit bazuar në normat e humbjeve të Kroacisë.

4.5. Mish dhe Peshk

Korniza kroate përcakton gjithashtu normat e lejuara të humbjeve për produktet e mishit dhe peshkut, duke reflektuar karakteristikat e veçanta të këtyre mallrave në aspektin e ruajtjes, trajtimit dhe përpunimit. Humbjet në këtë kategori mund të ndodhin për shkak të prerjes gjatë përpunimit, humbjes së lagështisë gjatë ruajtjes, luhatjeve të temperaturës gjatë transportit ose prishjes që rezulton nga natyra e mishit dhe peshkut të freskët. Krahasuar me drithërat ose shumë ushqime të përpunuara, këto produkte janë më të ndjeshme ndaj përkeqësimit, gjë që shpjegon normat relativisht më të larta të humbjeve të aplikuara për artikuj të caktuar.

Zbatimi i këtyre standardeve në tregun e Kosovës sugjeron që ndikimi i mundshëm fiskal ndryshon në varësi të madhësisë së prodhimit vendas dhe nivelit të importeve.

Ndër produktet e analizuar, mishi i freskët i viçit përfaqëson kontribuesin më të madh brenda kësaj kategorie. Edhe pse importet janë relativisht të kufizuara, prodhimi vendas tejkalon 6.4 milionë euro, duke gjeneruar një bazë të konsiderueshme të TVSH-së. Me një normë humbjeje kroate prej 3.5 përqind, ulja e vlerësuar e taksave që lidhet me mishin e freskët të viçit është më e larta brenda kategorisë së mishit dhe peshkut.

Mishi i shpendëve gjithashtu tregon një ndikim të dukshëm për shkak të kombinimit të importeve dhe prodhimit vendas. Përderisa importet arrijnë në afërsisht 355 mijë euro, prodhimi vendas arrin në rreth 87 mijë euro, duke kontribuar në një bazë të matshme të TVSH-së. Zbatimi i një norme humbjeje prej 2 përqind rezulton në një ulje të moderuar të të ardhurave potenciale nga TVSH-ja.

Për mishin e derrit të freskët, ndikimi është relativisht i vogël sepse si importet ashtu edhe nivelet e prodhimit vendas janë të kufizuara. Edhe pse prodhimi vendas ekziston, madhësia relativisht e vogël e tregut rezulton në një efekt fiskal relativisht të vogël kur zbatohet norma e humbjes prej 1.5 përqind.

Ndikimi është edhe më i vogël për peshkun dhe butakët e ngrirë, ku importet përfaqësojnë burimin kryesor të furnizimit dhe vlerat e përgjithshme të tregut mbeten të ulëta. Si pasojë, ulja e vlerësuar e të ardhurave nga TVSH-ja e lidhur me normat e lejuara të humbjeve në këto raste është minimale.

Në përgjithësi, kategoria e mishit dhe peshkut ilustron se si efekti fiskal i zbritjeve për humbje formohet kryesisht nga shkalla e prodhimit vendas dhe kërkesa e tregut. Produktet me vëllime më të larta të prodhimit vendas, siç është mishi i viçit, gjenerojnë uljet më të mëdha të mundshme në të ardhurat nga TVSH-ja, ndërsa produktet që mbështeten kryesisht në importe ose kanë vëllime relativisht të vogla tregu kontribuojnë më pak në ndikimin e përgjithshëm fiskal.

Tabela 6e mishit dhe peshkut në mijëra EUR (000)

Emri i produktit	Norma t e Kroaci së	Norm at e B&H	Norm at e Serbis ë	Impor ti	Prodhi mi	Taks at	Humbj et totale	Tatimi mbi Humbje t e Panjohu ra
Viçi i freskët	3.5	1.5	1.8	378.1	6487.9	1235.9	240.3	43.3
Mish derri i freskët me mish derri	1.5	1.5	1.8	25.5	45.6	12.8	1.1	0.2
Mish shpendësh	2.0	1.5	1.8	354.8	87.6	76.7	8.8	1.5
Peshk i ngrirë	1.0	1	1	13.0		3.1	0.1	0.0
Butak	1.8	3.5	2.3	0.0		0.0	0.0	0.0
Totali				771	6621	1328	250	45

Burimi i të dhënave: Dogana e Kosovës (2024); Agjencia e Statistikave të Kosovës (2024); Llogaritjet e Sekretariatit bazuar në normat e humbjeve të Kroacisë.

5. SHËNIME PËRMBYLLËSE DHE RRUGA PËRPARA

Ky raport shqyrtoi shkallën e mundshme të humbjeve natyrore të produkteve në sektorin e bujqësisë dhe ushqimit në Kosovës duke kombinuar të dhënat e disponueshme mbi importet dhe prodhimin vendas me normat referuese të humbjeve të aplikuara kryesisht në Kroaci, e cila është identifikuar nga përfaqësuesit e sektorit privat si një nga kornizat referuese më të përshtatshme për Kosovën. Analiza ofron një pasqyrë treguese se si mund të lindin humbje të tilla në kategori të ndryshme produktesh dhe si mund të ndikojnë ato në bazën e tatueshme kur humbjet nuk njihen zyrtarisht.

Gjetjet konfirmojnë se madhësia e humbjeve të mundshme ndryshon ndjeshëm midis grupeve të produkteve. Produktet me prishje më të lartë, veçanërisht frutat, perimet, produktet e qumështit dhe produktet e zgjedhura ushqimore të përpunuara, gjenerojnë humbjet më të mëdha të vlerësuara si për shkak të natyrës së produkteve ashtu edhe të kushteve në të cilat ato transportohen, ruhen dhe trajtohen. Në anën, drithërat dhe disa produkte ushqimore të qëndrueshme shfaqin humbje të vlerësuara dukshëm më të ulëta, duke reflektuar afatin e tyre më të gjatë të ruajtjes dhe ndjeshmërinë më të ulët ndaj përkeqësimit.

Struktura e furnizimit mbetet gjithashtu një përcaktues i rëndësishëm i shkallës së humbjeve. Për produktet që importohen kryesisht, efekti përqendrohet në kufi dhe brenda zinxhirëve të shpërndarjes. Për produktet me prodhim të konsiderueshëm vendas, humbjet mund të lindin gjatë gjithë fazave të prodhimit, magazinimit, përpunimit dhe shpërndarjes brenda tregut vendas, duke krijuar implikime më të gjera për bizneset që operojnë në të gjithë zinxhirin e furnizimit.

Është e rëndësishme të theksohet se qëllimi i kësaj analize nuk është vetëm të vlerësojë implikimet fiskale për të ardhurat publike, por më tepër të nxjerrë në pah situatat në të cilat bizneset mund të detyrohen të paguajnë taksa mbi sasi të produkteve që nuk ekzistojnë më për shkak të humbjeve natyrore të pashmangshme gjatë transportit, magazinimit, trajtimit ose përpunimit. Në këtë kontekst, njohja e normave të humbjeve standarde do të ndihmonte në sigurimin që taksimi të zbatohet në sasi aktuale të mallrave të disponueshme në treg dhe do të zvogëlonte barrën e panevojshme administrative për bizneset.

Gjetjet e këtij raporti duhet të kuptohen gjithashtu si një vazhdim i punës së mëparshme analitike të Sekretariatit të kryer në vitin 2024, ku u shqyrtua kuadri ligjor, praktikat ndërkombëtare dhe rekomandimet e propozuara për adresimin e kësaj çështjeje. Analiza sasiore e tanishme i përforcon më tej këto rekomandime duke identifikuar grupet e produkteve ku ndikimi i mundshëm në biznes duket më i rëndësishëm.

Si një mënyrë praktike përpara, të dhënat sugjerojnë që nxjerrja e një akti nënligjor mbi normat standarde të humbjeve nga Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve duhet të mbetet një prioritet, duke u përqendruar fillimisht në kategoritë e produkteve më të prekura, veçanërisht frutat, perimet, produktet e qumështit dhe produktet e zgjedhura ushqimore. Paralelisht, procedurat e thjeshtuara për njohjen dhe dokumentimin e humbjeve që bien brenda pragjeve të standardizuara mund të ndihmojnë në përmirësimin e sigurisë tatimore, uljen e kostove të pajtueshmërisë dhe përafrimin më të ngushtë të kornizës së Kosovës me praktikat e mira rajonale.

Vlerësimet e paraqitura në këtë raport duhet të interpretohen me kujdes, pasi ato mbështeten në normat e humbjeve referuese dhe të dhënat e agreguara. Si të tilla, ato duhet të shihen si vlerësime indikative që synojnë të mbështesin diskutimin e bazuar në të dhëna dhe të ofrojnë bazë analitike për veprime rregullatore në të ardhmen.